

ORIGINAL ARTICLE

Designing a Development Model for the Nature Helpers Project in Kermanshah Province Using Grounded Theory

Shahram Soltani¹, *Hamed Chaharsoughi Amin², Mohammad Baqer Arayesh³, Roya Eshraghi Samani⁴

1. Department of Agricultural Extension and Education, IL.C., Islamic Azad University, Ilam, Iran

2. Department of Agricultural Extension and Education, IL.C., Islamic Azad University, Ilam, Iran

3. Department of Agricultural Extension and Education, IL.C., Islamic Azad University, Ilam, Iran

4. Department of Agricultural Economics, Ka.C., Islamic Azad University, Karaj, Iran

Correspondence:

Hamed Chaharsoughi Amin

Email: Ha.Chaharsoughi@iaau.ac.ir

Received: 10.Mar.2025

Received in revised form: 14.Aug.2025

Accepted: 22.Aug.202

How to cite:

Soltani, Sh., Chaharsoughi Amin, H., Arayesh, M.B., & Eshraghi Samani, R. (2025). Designing a Development Model for the Nature Helpers Project in Kermanshah Province Using Grounded Theory. *Journal of Environmental Education and Sustainable Development*, 14(1), 25-44. (DOI: [10.30473/EE.2025.71034.2729](https://doi.org/10.30473/EE.2025.71034.2729))

ABSTRACT

The purpose of this study is to design and develop a development model for the Nature Helpers Project in Kermanshah Province. This research is applied in terms of purpose, and the Grounded Theory approach was used to design the model. The participants included 24 experts and specialists in the field of Nature Helpers, who were selected purposefully through the snowball sampling method until theoretical saturation was reached. Semi-structured interviews were conducted for data collection. For data analysis, Strauss and Corbin's three-stage coding method (open, axial, and selective) was used with the help of MAXQDA 10 software. In this research, 114 codes (concepts) and 19 categories were extracted. The causal factors for the development of the Nature Helpers Project include categories such as regional interests, public participation, environmental factors, governmental mechanisms, and knowledge and awareness enhancement. The contextual factors include governmental support, education and cultural promotion, and regional characteristics. The intervening factors include strengthening the cooperation plan, practical training, utilization of villagers' capacities, and support from institutions and organizations. The core phenomenon categories include support for helpers, governmental executive actions, the capacity of non-governmental organizations, and legislative and judicial measures. The development strategies consist of promotional and incentive programs, educational and explanatory training, and facilitation measures. Finally, categories such as improving public participation, enhancing environmental quality, preserving national resources, and governmental benefits were considered as the outcomes of the proposed model.

KEYWORDS

Development Model, Grounded Theory, Kermanshah Province, Nature Helpers Project.

Introduction

In recent decades, the importance of renewable natural resources has become increasingly clear to planners, politicians, legislators and people of different countries, so that respect for nature is an undeniable value today (Savari, 2023). The imbalance between the number of livestock and the carrying capacity of Iran's pastures has caused the destruction of many pastures and has resulted in soil erosion (Savari et al., 2022; Wassie, 2020; Besada, 2021). It is estimated that more than 70% of the destruction of pastures is caused by human factors, and to improve the protection of pastures, the environmental behavior of users, especially ranchers, should be improved (Kovács et al., 2021). One of the main strategies in the direction of preserving nature and optimal use of its resources is the creation of the Nature's Helpers project in Iran, including in Kermanshah province. The Nature Helpers Project is a framework for voluntary participation of community members in the field of protection and restoration of the country's natural resources. It is one of the most important programs of the country's Forests, Rangelands and Watershed Management Organization, aimed at maintaining, restoring, and correctly using renewable resources by attracting the participation of local communities as customary users of these areas (Gudarzi, 2018). Based on the mentioned explanations, the main question of this research is, what is the development model of Nature's Helpers project in Kermanshah province? And what is the validity of this model? The studies conducted in the field of participation and Nature's Helpers, whether inside or outside the subject, in the form of quantitative and qualitative research or integrated research, have investigated the participation of people as beneficiaries in natural resources and environment projects, but so far no research has been done regarding the design of the development model of the Nature's Helpers project in Kermanshah province, and from this point of view, the current research is considered innovative and new.

Methodology

Due to the fact that the present research based on the collected qualitative data has provided a new model in the field of development of Nature's Helpers project in Kermanshah province, therefore, in terms of the purpose, the present research is considered to be of an applied type. In the first step, the purpose of this research is to describe and discover the phenomenon under study. In this regard, the use of qualitative research

tools (open and in-depth interviews, archival study and examination of theoretical foundations and observation) helps to better and more fully understand the problem and reach the conceptual model of the research, especially considering the views of experts. In qualitative research, the Grounded Theory method was used to achieve a conceptual model. The systematic approach is a method for data base theorizing that was presented in 1997 by Strauss and Corbin. This method is based on three stages of open, axial and selective coding and ends with a paradigmatic model. A category is the title (conceptual name or label) given to a framework or design. This approach inductively uses a systematic set of procedures to develop a theory in relation to a phenomenon. In this type of theorizing, sub-categories are linked to the main and central category under a series of relationships. Also, the relationships between them are specified with the main category under the model. Establishing such a relationship is based on asking questions and making comparisons (Strauss & Corbin, 1997). This theory is considered a type of research strategy that seeks to develop a theory and is rooted in conceptual data that has been systematically collected and analyzed. Using the inductive approach (the process of moving from part to whole), this theory tries to conceptualize data (simultaneous data collection and analysis) in such a way that the pattern emerges directly from the data. In general, this strategy converts data obtained from information sources into a set of codes and common codes into categories and sometimes categories into theory (Danaeifard & Emami, 2007). In this study, the researcher reached theoretical saturation after 24 interviews. The sampling strategy in the qualitative approach is purposeful and in the form of a snowball. In the stage of model design, the phenomenon of the development of nature's helpers project was investigated using the qualitative method and its constituent components were identified through the interview technique. The organization of qualitative data was done using MAXQDA 10 software and included open coding, conceptualization and categorization of interviews, creation of a database model, and axial coding (elimination of duplicate codes and consolidation of similar ones). In open coding, the researcher extracted specific concepts and codes by reviewing and studying the conducted interviews line by line. In this research, in the first stage, 114 different codes (concepts) were extracted, which were repeated a total of 812 times in the interviews. After extracting the concepts, in the secondary coding by comparing the concepts, similar and common items were placed in the form of a single

category; therefore, the mass of data (codes or concepts) was reduced to a specific and limited number of major categories and identified and organized in 19 categories.

Result

The interviewees included 24 experts in the field of the Nature Helpers Project from Jihad Agriculture, Environment, and Natural Resources

organizations, and the Agricultural and Natural Resources Research Center, as well as faculty members of the faculties of agriculture, natural resources, and environment in Kermanshah province. Of the interviewees, 8 were women and 16 were men. The demographic information of the interviewees in the form of gender, age, occupation, educational qualification and work experience are shown in Table (1).

Table 1. Socio-demographic Characteristics of the Interviewees in the Research

Work experience	Job	Education	Age	Sex	Row
16	Forest and rangeland expert	BSc	41	Male	1
1	Protection expert	BSc	27	Male	2
10	Expert	MSc	29	Female	3
8	Natural resources expert	BSc	38	Male	4
17	Manager	Ph.D.	40	Male	5
13	Natural resources expert	MSc	34	Female	6
16	Expert	Associate degree	40	Female	7
26	Manager	MSc	48	Male	8
18	Legal expert	BSc	42	Male	9
18	Natural resources expert	Ph.D.	43	Male	10
2	Expert	BSc	28	Female	11
13	Auditing expert	MSc	43	Female	12
12	Protection expert	BSc	35	Male	13
7	Deputy of special natural resources post	MSc	29	Male	14
18	Medicinal plant expert	BSc	41	Male	15
10	Forest and rangeland expert	MSc	34	Female	16
12	Forest and rangeland expert	Associate degree	35	Male	17
26	Senior rangeland expert	BSc	54	Male	18
28	Legal expert	BSc	52	Male	19
21	Protection expert	Diploma	42	Male	20
18	Expert	BSc	51	Male	21
17	Environmental expert	BSc	40	Female	22
17	Natural resources and rangeland expert	MSc	40	Male	23
18	Forest and rangeland expert	MSc	42	Female	24

According to Table (2), 19 categories were identified as the main categories of the research

Table 2. Categorization of codes

Related concepts	Category
Reduction of government expenses, smoothing of other projects, development of principled exploitation, increasing awareness of users, development of rural tourism	Government benefits
Improving the relationship between the government and the local people, the companionship and cooperation of the local people, promoting the culture of collaborative conservation, fully utilizing the capacity of nature's helpers	Improving public participation
Cleaning the environment, controlling floods, preserving vegetation, stopping deforestation, preventing fire, increasing watershed quality, reducing air pollution	Improving environmental quality
Preventing the destruction of arenas, preventing the seizure of national lands, reducing violations in national arenas	Preserving national resources
Reflecting the efforts of Nature's Helpers in the media, timely information, media advertising, and the program to encourage Nature's Helpers.	Promotional and incentive programs
Virtual training, justification of the people of the region, justification training	Education and awareness
Allocating appropriate financial resources, granting equipment to nature partners, holding a meeting with local officials, registering local elders in the plan, creating the Nature's Helpers system.	Facilitative measures

Related concepts	Category
Preparation of Nature's Helpers database, correct and complete implementation of Nature's Helpers plan, requirement of Nature's Helpers card, visit of model plans, encouragement of Nature's Helpers, use of Nature's Helpers ideas	Strengthening the Nature's Helpers plan
Cooperation of natural resources forces, cooperation of police forces, support of judicial authorities, support of popular associations, support of related organizations	Support from organizations and institutions
Increasing the awareness of villagers, producing awareness programs by the national media, producing educational videos, training helpers, training villagers, informing and advertising, using the virtual space.	Practical training
The use of local leaders, the presence of trusted people, the support of different rural strata, dialogue with the villagers	Utilizing villagers' capacities
Officials' emphasis on the promotion of conservation culture, continuous presence of natural resources officers, legal support for Nature's Helpers, coordination of relevant institutions, mutual benefit of Nature's Helpers project	Governmental support
Informing people, diversity of media, Cultivation of participation	Education and cultural promotion
The economic use of rural households, the presence of volunteer protection forces, the presence of local elders, the diversity of the region's strata, the young population	Regional characteristics
The need for healthy nature, the importance of watershed management, the need to preserve pastures, the role of natural resources in the economy of natives	Regional interests
The expansion of natural resources fields, the destruction and occupation of national lands, the uneven distribution of villages, the expansion of urban lands, the existence of unemployment and the preparation of charcoal from trees	Environmental factors
The mission of the Forestry Organization, the lack of protection forces, the organization of private organizations, the lack of responsibility of managers, the weak performance and structure of executive bodies, the improvement of protection coverage	Government mechanisms
Participatory protection, the influence of elders' words, accompanying people and natural resources, creating sensitivity in people, organizing popular organizations, Platform for the participation of interested parties	People's participation
The necessity of using the knowledge of the natives, improving the knowledge of nature's helpers, the weakness of the national media in informing, increasing people's awareness, educating and promoting environmental protection.	Enhancing knowledge and awareness

Based on the coding pattern and the qualitative results of

the research, the final pattern of the research is as Figure (1).

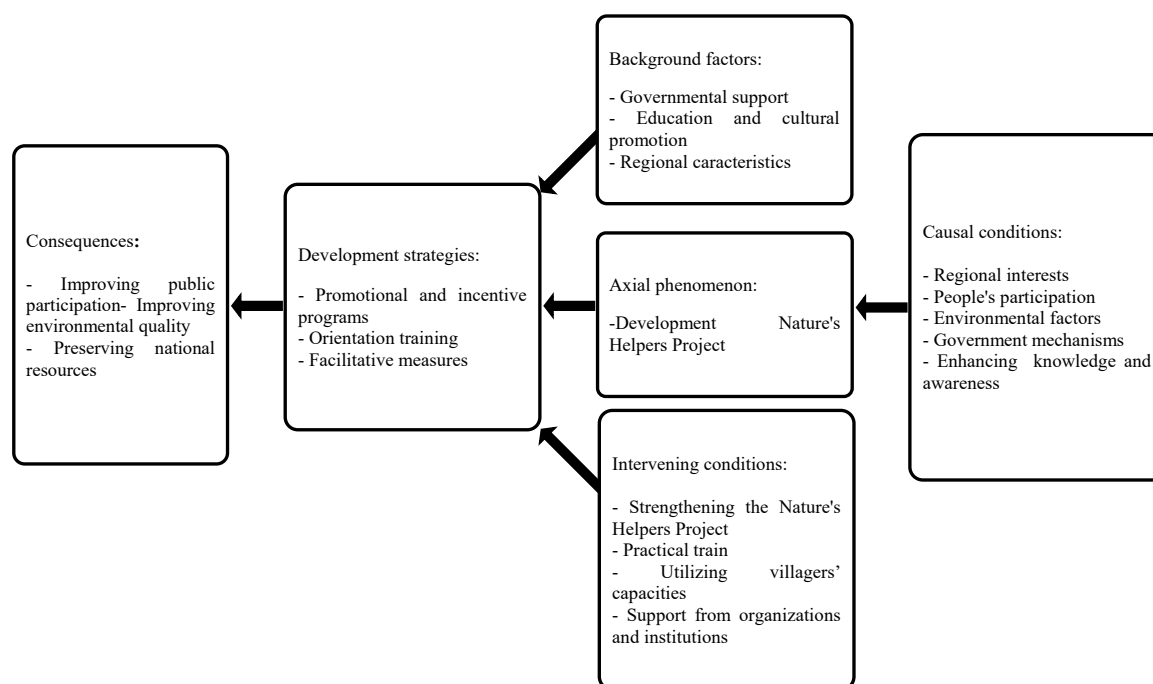

Figure 1. The Final Research Model for the Development of the Nature Helper's Project

Conclusion

The results of the research indicate that the causal factors for the development of the Nature Helpers Project include categories such as regional interests, public participation, environmental factors, government mechanisms, and knowledge and awareness enhancement. The underlying factors include governmental support, education and culture, and regional characteristics. The intervening factors include strengthening the Nature Helpers Project, practical training, utilizing the capacity of villagers, and support from institutions and organizations. The core phenomenon categories include support for helpers, governmental executive measures, the

capacity of non-governmental organizations, and legislative and judicial measures. The development strategies include promotional and incentive programs, explanatory training, and facilitation measures. Finally, categories such as improving public participation, improving environmental quality, preserving national capital, and governmental benefits were considered as the outcomes of the model.

Conflict of Interest

“The authors declare that there are no conflicts of interest regarding the publication of this manuscript”.

«مقاله پژوهشی»

طراحی الگوی توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه با استفاده از نظریه داده‌بنیاد

شهرام سلطانی^۱، *حامد چهارسوقی امین^۲، محمدباقر آرایش^۳، رویا اشراقی سامانی^۴

چکیده

هدف این پژوهش طراحی و تدوین الگوی توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه بوده است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی است و برای طراحی الگو از روش داده‌بنیاد استفاده شد. مشارکت‌کنندگان شامل ۲۴ نفر از میان افراد خبره و صاحب‌نظر در زمینه طرح همیاران طبیعت می‌باشند که به‌صورت هدفمند و به شیوه گلوله برفی تا رسیدن به اشباع نظری برای مصاحبه نیمه ساختاریافته انتخاب شدند. برای تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری سه مرحله‌ای استراوس و کوربین (باز، محوری و انتخابی) به کمک نرم‌افزار (MAXQDA 10) استفاده شد. در قالب این پژوهش ۱۱۴ کد (مفهوم) و ۱۹ مقوله استخراج شد. عوامل علی توسعه طرح همیاران طبیعت شامل مقولاتی مانند منافع منطقه‌ای، مشارکت مردمی، عوامل محیطی، سازوکارهای دولتی، دانش‌افزایی و آگاهی‌بخشی؛ عامل‌های زمینه‌ساز عبارت از پشتیبانی دولتی، آموزش و فرهنگ‌سازی، ویژگی‌های منطقه‌ای؛ عامل‌های مداخله‌گر شامل تقویت طرح همیاری، آموزش‌های کاربردی، بهره‌گیری از ظرفیت روستاییان، حمایت دستگاه‌ها و نهادها؛ مقوله‌های پدیده محوری شامل حمایت از همیاران، اقدامات اجرایی دولت، ظرفیت نهادهای غیردولتی، اقدامات تقنینی و قضایی؛ راهبردهای توسعه مشتمل بر مقولاتی مانند برنامه‌های تبلیغی و تشویقی، آموزش‌های توجیهی، اقدامات تسهیل‌گرانه و مقوله‌های بهبود مشارکت مردم، بهبود کیفیت محیط‌زیست حفظ سرمایه‌های ملی و درنهایت مزایای دولتی به‌عنوان پیامدهای الگو در نظر گرفته شدند.

واژه‌های کلیدی

استان کرمانشاه، طرح همیاران طبیعت، الگوی توسعه، نظریه داده‌بنیاد.

۱. گروه ترویج و آموزش کشاورزی، واحد ایلام، دانشگاه آزاد اسلامی، ایلام، ایران
۲. گروه ترویج و آموزش کشاورزی، واحد ایلام، دانشگاه آزاد اسلامی، ایلام، ایران
۳. گروه ترویج و آموزش کشاورزی، واحد ایلام، دانشگاه آزاد اسلامی، ایلام، ایران
۴. گروه اقتصاد کشاورزی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

نویسنده مسئول:

حامد چهارسوقی امین

رایانامه: Ha.Chaharsoughi@iau.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۳۱

استناد به این مقاله:

سلطانی، شهرام. چهارسوقی امین، حامد. آرایش، محمدباقر. و اشراقی سامانی، رویا. (۱۴۰۴). طراحی الگوی توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه با استفاده از نظریه داده‌بنیاد، فصلنامه علمی آموزش محیط زیست و توسعه پایدار، ۱۴(۱)، ۲۵-۴۴. (DOI: [10.30473/EE.2025.71034.2729](https://doi.org/10.30473/EE.2025.71034.2729))

مقدمه

در دهه‌های اخیر اهمیت منابع طبیعی تجدیدشونده به‌صورت فزاینده‌ای برای برنامه‌ریزان، سیاستمداران، قانون‌گذاران و مردم کشورهای مختلف روشن شده است، به‌طوری‌که احترام به طبیعت امروزه یک ارزش انکارناپذیر است (Savari, 2023). در کشورهای درحال توسعه، مراتع مزایای بی‌شماری در تغذیه دام، افزایش سود مزرعه در تولید دام، حفاظت از فرسایش خاک و آب و اکوسیستم‌ها دارند (Savari & Savari, 2023; Khaleghi, 2023). جمعیت دامی ایران حدود ۱۲۴ میلیون واحد دامی است که حدود ۸۳ میلیون واحد دامی آن وابسته به مراتع ایران است. این در حالی است که مراتع ایران تنها می‌تواند خوراک حدود ۳۷ میلیون واحد دامی را در مدت ۷ ماه یا ۲۴/۶ میلیون واحد دامی را در مدت یک‌سال تأمین کند؛ بنابراین، در حال حاضر حدود ۲/۲ برابر بیش از ظرفیت مجاز از مراتع ایران بهره‌برداری می‌شود (Karami et al., 2021). عدم تعادل بین تعداد دام و ظرفیت تحمل مراتع ایران باعث تخریب بسیاری از مراتع شده و به دنبال آن فرسایش خاک را به همراه داشته است (Savari et al., 2022; Wassie, 2020; Besada, 2021). برآورد می‌شود بیش از ۷۰ درصد از تخریب مراتع ناشی از عامل‌های انسانی است و برای بهبود حفاظت از مراتع باید رفتار محیط‌زیستی بهره‌برداران به‌ویژه دامداران ارتقا یابد (Kovács et al., 2021). در این میان، استان کرمانشاه یکی از استان‌های با ظرفیت بالا به لحاظ وجود مراتع و روستاهای بسیار در مراتع است. از نظر کاربری اراضی، این استان دارای ۱۱۹۲۵۸۶/۵۹ هکتار مرتع بوده که ۴۸ درصد مساحت استان را شامل می‌شود و ۵۲۷۴۰۳/۸۴ هکتار جنگل که ۲۱ درصد سطح استان بوده که از نظر وضعیت کیفیت پوشش گیاهی، مراتع استان به مراتع خوب، متوسط و ضعیف درجه‌بندی می‌شوند و از بین این سه سطح، نیمی از مراتع را مراتع متوسط یا نیمه متراکم با مساحت ۴۷۷۱۵۸/۷۲ به خود اختصاص داده است (General Directorate of Natural Resources and Watershed Management of Kermanshah Province, 2025). یکی از راهبردهای عمده در راستای حفظ طبیعت و استفاده بهینه از منابع موجود در آن ایجاد طرح همیاران طبیعت ایران و ازجمله در استان کرمانشاه است. طرح همیاران طبیعت چارچوبی برای مشارکت داوطلبانه افراد جامعه، در حوزه حفاظت و احیای منابع طبیعی کشور است و شامل دانش‌آموزان، دانشجویان، اساتید دانشگاه و روحانیون بوده که به‌صورت

داوطلبانه در قالب همیاران طبیعت در بخش منابع طبیعی به سازمان جنگل‌ها کمک می‌کنند. ۵۳۰۰۰ هزار نفر از این همیاران متعلق به استان کرمانشاه است. این افراد بازوهای اجرایی سازمان جنگل‌ها در حراست از مراتع محسوب می‌شوند (Gudarzi, 2018). مشارکت فرایندی اجتماع‌محور بوده که هدف آن دخالت اقشار مختلف مردم و ایفای نقش آن‌ها در همه مراحل حفاظت از منابع طبیعی است (Ohta et al., 2020). مشارکت درواقع وسیله‌ای است تا مردم به کمک آن و بدون اتکای جدی بر نهادهای رسمی بتوانند بر مشکلات خود فائق بیایند، یعنی خوداتکا شوند و نیازهای خود را رفع کنند. میزان مشارکت، مجموعه‌ای از کنش‌های آگاهانه افراد جامعه نسبت به عرصه‌های منابع طبیعی است که شامل طیف وسیعی از احساسات، تمایلات و آمادگی‌های خاص برای رفتار مطلوب نسبت به منابع طبیعی می‌شود (Kollmuss & Agyeman 2022). نقش مشارکت جوامع محلی به‌عنوان ذی‌نفعان اصلی در حفاظت از منابع طبیعی مهم و اساسی است (Gholamhosein ghoochani et al., 2023).

یکی از مهم‌ترین برنامه‌های سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در راستای حفظ، احیاء و توسعه و بهره‌برداری درست و اصولی از منابع تجدیدشونده، جلب مشارکت جوامع محلی به‌عنوان بهره‌برداران عرفی این عرصه‌ها در طرح همیاران طبیعت است. درواقع، همیار طبیعت به فردی اطلاق می‌شود که به‌صورت انفرادی و گروهی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور را در پیشبرد اهداف «ترویج فرهنگ منابع طبیعی و جلب مشارکت مردم در امور حفاظت، احیاء و توسعه و بهره‌برداری درست از منابع طبیعی» یاری نمایند (Gudarzi, 2018). از اوایل دهه ۱۳۵۰ تاکنون در ۷۰ کشور دنیا (واقع در استرالیا، آفریقا، اروپا، آمریکای شمالی و جنوبی و اقیانوسیه) فعالیت‌های داوطلبانه غیرانتفاعی برای حفظ منابع طبیعی با شعار «برای حفظ طبیعت، هرروز، روز زمین است» صورت می‌گیرد (Gudarzi, 2018). در این راستا، در ایران نیز طرح همیاران طبیعت در سال ۱۳۷۷ تهیه و در سال ۱۳۸۶ پس از بازنگری با امضای ریاست وقت سازمان به استان‌ها ابلاغ گردید (Gudarzi, 2018).

بر اساس توضیحات مورداشاره، سؤال اصلی این پژوهش این است که الگوی توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه چیست؟ و این الگو از چه اعتباری برخوردار است؟ مطالعات صورت گرفته در زمینه مشارکت و همیاران طبیعت چه در داخل و خارج از نظر موضوعی به‌صورت تحقیقات

اقدامات حفاظت و مدیریت تنوع زیستی، بیشتر در سطح یک و دوی مشارکت (مشارکت‌های دستکاری‌شده و صرفاً اطلاع‌رسانی به مردم) بوده است و به سطوح بالای مشارکت توجه نشده و یا بسیار کم توجه شده است.

کیم و همکاران^۶ (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان «به‌سوی آینده‌ای بهتر برای تنوع زیستی و مردم: الگوی آینده طبیعت» بیان داشتند که چارچوب آینده طبیعت (NFF)^۷ یک ابزار ابتکاری برای خلق آینده‌ای روشن برای طبیعت و مردم است. این پژوهش توضیح می‌دهد که چگونه چارچوب آینده طبیعت می‌تواند در طراحی الگوی حمایت از تصمیم‌گیری، استفاده شود.

وال و نایاک^۸ (۲۰۲۲) در مطالعه‌ای عامل‌های تعیین‌کننده سطح مشارکت خانوار در فعالیت‌های مختلف برنامه مدیریت منابع جنگلی را بررسی کرده و برای توانمندسازی همگان پیشنهاد می‌کنند که اعضای خانوار در فرآیند تصمیم‌گیری در برنامه‌های مدیریت منابع جنگلی شرکت نمایند.

نتایج پژوهش ساتاپانیچ و همکاران^۹ (۲۰۲۲) نشان داد که برای ارتقاء مشارکت جامعه در هر یک از مراحل توسعه پروژه‌های محیط‌زیستی، افزایش درک ارزش‌های اکولوژیکی توسط اعضای جامعه مهم است و آن‌ها باید در زمینه اکولوژی برای افزایش مشارکت مردم، آموزش ببینند.

نصر آزادانی و همکاران^{۱۰} (۲۰۲۲) در پژوهشی بیان داشتند که مدیریت مشارکتی منابع طبیعی به مشارکت ذی‌نفعان در فرآیند برنامه‌ریزی وابسته است و امکان ادغام دانش و ارزش‌های آن‌ها را با اهداف یک پروژه فراهم می‌کند.

پوهاک‌کا^{۱۱} (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای با عنوان «مشارکت دانشجویان دانشگاه در تفریحات فضای باز (خارج از منزل) و فهم اثرات تندرستی و سلامت در طبیعت» بیان داشت که قطعاً تعامل با طبیعت، تندرستی بزرگسالان و کودکان را افزایش می‌دهد. همچنین، طبیعت‌گردی می‌تواند نقش مهمی در تندرستی دانش‌آموزان در طول یک مرحله زندگی پر از عامل‌های استرس‌زا و به‌ویژه در زمان همه‌گیری بیماری کرونا داشته باشد.

در این پژوهش با ملاک حساسیت نظری نمونه

کمی و کیفی یا تلفیقی به بررسی مشارکت مردم به‌عنوان بهره‌بردار در طرح‌های منابع طبیعی و محیط‌زیست پرداخته‌اند، اما تاکنون هیچ پژوهشی در خصوص طراحی الگوی توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه انجام نشده است و از این دیدگاه پژوهش حاضر نوآورانه و جدید محسوب می‌شود. در ادامه برخی از نتایج پژوهش‌های داخلی و خارجی مرتبط با این پژوهش به‌طور خلاصه بیان می‌شود.

نتایج حاصل از مطالعه عسگری و پورعلی‌مردان^۱ (۲۰۲۴) نشان داد که هرکدام از تلنگرهای اقتصاد رفتاری به‌عنوان یک ابزار سیاستی می‌توانند تأثیر مثبت و قابل‌توجهی بر جلب مشارکت مردم در جهت حفظ منابع طبیعی برجای بگذارند و به‌عنوان یک نقشه راه، اهداف جلب مشارکت مردم را در موضوعات مختلف جامعه عمل ببوشانند.

رابط و همکاران^۲ (۲۰۲۴) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که موضوع اعتمادسازی و افزایش میزان اعتماد اجتماعی و افزایش مشارکت‌های مردمی، در فرایند اجرا و موفقیت پروژه‌های آبخیزداری و منابع طبیعی در حوزه آبخیز آریاچای استان زنجان نقش بسزایی دارد.

آبکار و سعیدیان^۳ (۲۰۲۴) در پژوهشی پیرامون ارزیابی وضعیت تشکلهای مردم‌نهاد در قبل و بعد از اجرای طرح‌های نوین منابع طبیعی، نشان دادند که طرح‌های منابع طبیعی در همه اقلیم‌های مختلف در حوزه‌های آبخیز سراسر کشور نیازمند مشارکت مردمی هستند و بدون مشارکت مردمی امکان موفقیت طرح‌های منابع طبیعی با وجود فراهم شدن همه شرایط محیطی بسیار پایین است.

نصرآبادی و همکاران^۴ (۲۰۲۳) در پژوهشی بیان داشتند که شناخت مؤلفه‌های مؤثر بر مشارکت اجتماعی و روابط علی بین آنها به مدیران و تصمیم‌گیران کمک می‌کند که با هزینه‌های کمتر و اثربخشی بیشتر بتوانند در جهت کاهش معضلات و چالش‌های محیط‌زیستی، ایجاد سیاست‌های یکپارچه و تصمیمات راهبردی تلاش نمایند.

صفری الموتی و کرمی دهکردی^۵ (۲۰۲۲) در پژوهشی پیرامون مشارکت جامعه محلی در اجرای اقدامات حفاظتی تنوع زیستی نتایج نشان دادند که مشارکت جامعه محلی در اجرای

6. Kim et al

7. Nature Futures Framework

8. Walle & Nayak

9. Thridchai Sattayapanich et al

10. Nasr-Azadani et al

11. Puhakka

1. Asgari & Poralimardan

2. Rabet et al.

3. Abkar & Saeedian

4. Nasr-Abadi et al.

5. Safari alamoti & Karami dehkordi

و واکنش‌ها به‌سوی آن رهنمون می‌شوند تا آن را اداره، کنترل و یا به آن پاسخ دهند. مقوله محوری ایده (انگاره، تصور) یا پدیده‌ای است که اساس و محور فراگرد است. این مقوله همان عنوانی (نام یا برجسب مفهومی) است که برای چارچوب یا طرح به وجود آمده در نظر گرفته می‌شود. مقوله‌ای که به‌عنوان مقوله محوری انتخاب می‌شود باید به‌قدر کافی انتزاعی بوده و بتوان سایر مقولات اصلی را به آن ربط داد. این رهیافت برای تدوین نظریه در رابطه با یک پدیده، به‌صورت استقرایی مجموعه‌ای نظام‌مند از رویه‌ها را به کار می‌گیرد. در این نوع نظریه‌پردازی، مقوله‌های فرعی تحت سلسله روابطی به مقوله اصلی و محوری مرتبط می‌شوند. همچنین، روابط میان آن‌ها با مقوله اصلی تحت الگو و مدلی مشخص می‌شود. ایجاد چنین ارتباطی بر مبنای طرح پرسش و انجام مقایسه صورت می‌پذیرد (Strauss & Corbin, 1997).

این نظریه نوعی راهبرد پژوهشی به شمار می‌رود که در پی تدوین تئوری است و از داده‌های مفهومی که به‌صورت نظام‌مند گردآوری و تحلیل شده‌اند، ریشه می‌گیرد. این نظریه با استفاده از رویکرد استقرایی (فرآیند حرکت از جزء به کل)، سعی در مفهوم‌سازی داده‌ها (گردآوری و تحلیل هم‌زمان داده‌ها) به‌گونه‌ای دارد که الگو به‌طور مستقیم از داده‌ها پدید آید. هدف نهایی راهبرد داده‌بنیاد، ارائه تبیین‌های جامع نظری در مورد پدیده‌ای خاص است. به‌طور کلی، این راهبرد، داده‌های به‌دست‌آمده از منابع اطلاعاتی را به مجموعه‌ای از کدها و کدهای مشترک را به مقوله‌ها و گاهی مقوله‌ها را به نظریه تبدیل می‌کند. این برخلاف رویکرد قیاسی (فرآیند حرکت از کل به جزء) در غالب پژوهش‌هاست که با بررسی ادبیات موضوع، چارچوب مفهومی تدوین شده، سپس داده‌ها با استفاده از ابزارهای مستخرج از مبنای نظری و پیشینه پژوهش جمع‌آوری می‌شود تا پس از تحلیل آن، چارچوب مفهومی آزمون شود (Danaeifard & Emami, 2007). در این مطالعه، پژوهشگر پس از ۲۴ مصاحبه به اشباع نظری رسید. از آنجاکه پژوهش کیفی ماهیت اکتشافی دارد و مستلزم مشارکت تعداد معدودی پاسخ‌دهنده است (Danaeifard & Mozafari, 2008)، لذا راهبرد نمونه‌گیری در رویکرد کیفی از نوع هدفمند و به‌صورت گلوله برفی است (Seyyed Javadin et al., 2017). در مرحله طراحی الگو با بهره‌مندی از روش کیفی، پدیده توسعه طرح همپارن طبیعت موردبررسی قرار گرفت و از طریق تکنیک مصاحبه، مؤلفه‌های شکل‌دهنده‌ی آن شناسایی شدند. لذا در این مرحله جهت

مورد مطالعه از میان افراد خبره، صاحب‌نظر و متخصص در زمینه طرح همپارن طبیعت از سازمان‌های جهاد کشاورزی، محیط‌زیست و منابع طبیعی و مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی و نیز اعضای هیأت علمی دانشکده‌های کشاورزی، منابع طبیعی و محیط‌زیست استان کرمانشاه برگزیده شدند.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به این‌که پژوهش حاضر با اتکای به داده‌های کیفی گردآوری شده، الگوی نوینی در زمینه توسعه طرح همپارن طبیعت در استان کرمانشاه ارائه نموده است، از این‌رو به لحاظ هدف، پژوهش حاضر از نوع کاربردی محسوب می‌شود. در گام نخست، هدف این پژوهش توصیف و اکتشاف پدیده موردبررسی است. در این راستا، به‌کارگیری ابزارهای پژوهش کیفی (مصاحبه‌های باز و عمیق، مطالعه آرشیوی و بررسی مبنای نظری و مشاهده) به شناخت بهتر و کامل‌تر از مسئله و دستیابی به الگو مفهومی پژوهش، به‌ویژه با توجه به دیدگاه‌های خبرگان، کمک شایانی می‌کند. از این‌رو، پس از توصیف کافی پدیده، با تسری به جامعه آماری، سعی در کسب دیدگاه کل جامعه به مقوله موردبررسی است. در پژوهش کیفی، برای دستیابی به الگو مفهومی، از روش نظریه داده‌بنیاد استفاده شد.

رهیافت نظام‌مند^۱ روشی برای نظریه‌پردازی داده‌بنیاد است که در سال ۱۹۹۷ به‌وسیله اشتراوس و کوربین ارائه شد. این روش بر اساس سه مرحله کدگذاری باز، محوری و گزینشی عمل می‌کند و به یک مدل پارادایمی ختم می‌شود. به‌زعم این پژوهشگران عناصر کلیدی روش نظریه داده‌بنیاد شامل نمونه‌گیری نظری، مقایسه ثابت، کدگذاری باز، محوری و انتخابی، یادآوری و کفایت نظری است. مفهوم‌پردازی از داده‌ها اولین قدم در تجزیه و تحلیل به شمار می‌رود. منظور از خرد کردن و مفهوم‌پردازی این است که به هرکدام از حوادث، رخدادها و ایده‌هایی که در داده‌ها موجود است نامی داده می‌شود. این نام، برجسب یا نشانه‌ای است که به‌جای آن حادثه، رخداد یا ایده می‌نشیند. مفاهیم، برجسب‌های ذهنی جداگانه به وقایع، حوادث و دیگر موارد پدیده‌ها هستند. این کار بدین‌صورت انجام می‌شود که پژوهشگر درباره هرکدام از وقایع و رخدادها سؤالاتی را مطرح می‌سازد. پدیده موردنظر، ایده و فکر محوری، حادثه، اتفاق یا واقعه‌ای است که جریان کنش‌ها

1. Systematic approach

تحلیل داده‌ها از سازوکارهای مبتنی بر راهبرد نظری داده‌بنیاد به کمک نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی (MAXQDA10) استفاده شد و اطلاعات در قالب کدگذاری‌های اولیه، ثانویه و مقوله‌بندی مشخص گردید و کلیدواژه‌های استخراج‌شده در نظریه داده‌بنیاد قرار داده شده است. در این پژوهش در مرحله اول، ۱۱۴ کد و یا مفهوم مختلف استخراج گردید که در مجموع ۸۱۲ بار در مصاحبه‌ها تکرار شده بود و در ۱۹ مقوله شناسایی و

سازمان‌دهی شدند.

یافته‌های پژوهش

اطلاعات جمعیت‌شناختی

اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان در قالب مؤلفه‌های جنسیت، سن، شغل، مدرک تحصیلی و سابقه کاری در جدول (۱) آمده است.

جدول ۱. ویژگی‌های اجتماعی جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان در پژوهش

Table 1. Socio-demographic Characteristics of the Interviewees in the Research

ردیف	جنس	سن	تحصیلات	شغل	سابقه کار (سال)
Row	Sex	Age	Education	Job	Work experience
1	مرد Male	41	لیسانس BSc	کارشناس جنگل و مرتع Forest and Rangeland Expert	16
2	مرد Male	27	لیسانس BSc	کارشناس حفاظت Protection Expert	1
3	زن Female	29	فوق لیسانس MSc	کارشناس Expert	10
4	مرد Male	38	لیسانس BSc	کارشناس منابع طبیعی Natural Resources Expert	8
5	مرد Male	40	دکتر Ph.D	مدیر Manager	17
6	زن Female	34	فوق لیسانس MSc	کارشناس منابع طبیعی Natural Resources Expert	13
7	زن Female	40	فوق دیپلم Associate degree	کارشناس Expert	16
8	مرد Male	48	فوق لیسانس MSc	مدیر Manager	26
9	مرد Male	42	لیسانس BSc	کارشناس حقوقی Legal Expert	18
10	مرد Male	43	دکتر Ph.D	کارشناس منابع طبیعی Natural Resources Expert	18
11	زن Female	28	لیسانس BSc	کارشناس Expert	2
12	زن Female	43	فوق لیسانس MSc	کارشناس حسابداری Auditing Expert	13
13	مرد Male	35	لیسانس BSc	کارشناس حفاظت Protection expert	12
14	مرد Male	29	فوق لیسانس MSc	جانشین پاسگاه ویژه منابع طبیعی Deputy of Special Natural Resources Post	7
15	مرد Male	41	لیسانس BSc	کارشناس گیاهان دارویی Medicinal Plant Expert	18
16	زن Female	34	فوق لیسانس MSc	کارشناس جنگل و مرتع Forest and Rangeland Expert	10

ردیف Row	جنس Sex	سن Age	تحصیلات Education	شغل Job	سابقه کار (سال) Work experience
17	مرد Male	35	فوق‌دیپلم Associate degree	کارشناس جنگل و مرتع Senior Rangeland Expert	12
18	مرد Male	54	لیسانس BSc	کارشناس مسئول مرتع Rangeland Specialist	26
19	مرد Male	52	لیسانس BSc	کارشناس حقوقی Legal Expert	28
20	مرد Male	42	دیپلم Diploma	کارشناس حفاظت Protection Expert	21
21	مرد Male	51	لیسانس BSc	کارشناس Expert	18
22	زن Female	40	لیسانس BSc	کارشناس محیط‌زیست Environmental Expert	17
23	مرد Male	40	فوق‌لیسانس MSc	کارشناس منابع طبیعی و مرتع‌داری Natural Resources and Rangeland Expert	17
24	زن Female	42	فوق‌لیسانس MSc	کارشناس جنگل و مرتع Forest and Rangeland Expert	18

تحلیل داده‌های کیفی

در این پژوهش سازمان‌دهی داده‌های کیفی با استفاده از نرم‌افزار (MAXQDA10) انجام گرفته و شامل موارد کدگذاری باز، مفهوم‌سازی و مقوله‌بندی مصاحبه‌ها، ایجاد الگو داده‌بنیاد، کدگذاری محوری (حذف کدهای تکراری و تجمیع کدهای مشابه) است.

تحلیل مصاحبه‌ها

در این مرحله پژوهشگر به کدگذاری هر رویداد حساس و مهم توجه نمود. ممکن است از درون هر مصاحبه (متن) کدهای زیادی استخراج شود، اما وقتی داده‌ها به‌طور مرتب موردبازنگری قرار گیرد، کدهای جدید احصاء شده و کدهای نهایی مشخص می‌شوند. در این پژوهش تلاش بر این بوده تا نکات کلیدی و مواردی که مصاحبه‌شوندگان تکیه بیشتری بر

آن‌ها داشتند، از مصاحبه‌ها استخراج گردیده و فراوانی هر کد مشخص گردد.

کدگذاری باز

در کدگذاری باز، پژوهشگر با مرور و مطالعه خط به خط مصاحبه‌های انجام‌شده، مفاهیم و کدهای مشخص را استخراج نمود. در این پژوهش در مرحله اول، ۱۱۴ کد (مفهوم) مختلف استخراج گردید که در مجموع ۸۱۲ بار در مصاحبه‌ها تکرار شده بود. پس از استخراج مفاهیم، در کدگذاری ثانویه با مقایسه مفاهیم، موارد مشابه و مشترک در قالب مقوله‌ای واحد قرار گرفتند؛ بنابراین انبوه داده‌ها (کدها یا مفاهیم) به تعداد مشخص و محدودی از مقوله‌های عمده کاهش یافت. بر اساس جدول (۲)، ۱۹ مقوله، به‌عنوان مقوله‌های اصلی تحقیق مشخص شدند.

جدول ۲. مقوله‌بندی کدها

Table 2. Categorization of Codes

مقوله Category	مفاهیم مرتبط Related concepts
کاهش هزینه‌های دولت، هموار شدن دیگر پروژه‌ها، توسعه بهره‌برداری اصولی، افزایش آگاهی بهره‌برداران، توسعه گردشگری روستایی	Reduction of government expenses, smoothing of other projects, development of principled exploitation, increasing awareness of users, development of rural tourism
مزایای دولتی Government benefits	

مفاهیم مرتبط Related concepts	مقوله Category
بهبود رابطه دولت و مردم محلی، همراهی و همکاری مردم محلی، ارتقاء فرهنگ حفاظت مشارکتی، بهره‌گیری کامل از ظرفیت همیاران طبیعت Improving the relationship between the government and the local people, the companionship and cooperation of the local people, promoting the culture of collaborative conservation, fully utilizing the capacity of nature's helpers	بهبود مشارکت مردم Improving public participation
پاک‌سازی محیط‌زیست، کنترل سیلاب‌ها، حفظ پوشش گیاهی، توقف جنگل‌زدایی، ممانعت از حریق، افزایش کیفیت آب‌خیزداری، کاهش آلودگی هوا Cleaning the environment, controlling floods, preserving vegetation, stopping deforestation, preventing fire, increasing watershed quality, reducing air pollution	بهبود کیفیت محیط‌زیست Improving environmental quality
جلوگیری از تخریب عرصه‌ها، جلوگیری از تصرف اراضی ملی، کاهش تخلفات در عرصه‌های ملی Preventing the destruction of arenas, preventing the seizure of national lands, reducing violations in national arenas	حفظ سرمایه‌های ملی Preservation of national resources
انعکاس تلاش‌های همیاران طبیعت در رسانه‌ها، اطلاع‌رسانی به‌موقع، تبلیغات رسانه‌ای، برنامه تشویق همیاران طبیعت Reflecting the efforts of Nature Helpers in the media, timely information, media advertising, and the program to encourage Nature Helpers.	برنامه‌های تبلیغی و تشویقی Promotional and incentive programs
آموزش مجازی، توجیه مردم منطقه، آموزش‌های توجیهی Virtual training, justification of the people of the region, justification training	آموزش و آگاهی‌بخشی Education and awareness
تخصیص منابع مالی مناسب، اعطای تجهیزات به همیاران طبیعت، برگزاری جلسه با مسئولین محلی، ثبت‌نام بزرگان محلی در طرح، ایجاد سامانه همیاران طبیعت Allocating appropriate financial resources, granting equipment to nature partners, holding a meeting with local officials, registering local elders in the plan, creating the nature Helpers system.	اقدامات تسهیل‌گر Facilitative measures
تهیه بانک اطلاعاتی همیاران، اجرای درست و کامل طرح همیاری، الزام کارت همیاری، بازدید از طرح‌های الگو، تشویق همیاران، استفاده از ایده‌های همیاران Preparation of Nature Helpers database, correct and complete implementation of Nature Helpers plan, requirement of Nature Helpers card, visit of model plans, encouragement of Nature Helpers, use of Nature Helpers ideas	تقویت طرح همیاری Strengthening the Nature Helpers plan
همکاری نیروهای منابع طبیعی، همکاری نیروی انتظامی، حمایت مراجع قضایی، حمایت انجمن‌های مردمی، حمایت سازمان‌های ذی‌ربط Cooperation of natural resources forces, cooperation of police forces, support of judicial authorities, support of popular associations, support of related organizations	حمایت دستگاه‌ها و نهادها Support from organizations and institutions
افزایش سطح آگاهی روستاییان، تولید برنامه‌های آگاهی‌بخش توسط رسانه ملی، تولید فیلم‌های آموزشی، آموزش همیاران، آموزش روستاییان، اطلاع‌رسانی و تبلیغات، بهره‌گیری از فضای مجازی Increasing the awareness of villagers, producing awareness programs by the national media, producing educational videos, training helpers, training villagers, informing and advertising, using the virtual space.	آموزش‌های کاربردی Practical training
استفاده از رهبران محلی، حضور افراد معتمد مردم، حمایت اقشار مختلف روستایی، گفت‌وگو با روستاییان The use of local leaders, the presence of trusted people, the support of different rural strata, dialogue with the villagers	بهره‌گیری از ظرفیت روستاییان Utilizing villagers' capacities

مقوله Category	مفاهیم مرتبط Related concepts
پشتیبانی دولتی Governmental support	تأکید مسئولین بر ارتقای فرهنگ حفاظت، حضور مستمر مأمورین منابع طبیعی، حمایت قانونی از همیاران، هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط، منفعت دوجانبه طرح همیاران Officials' emphasis on the promotion of conservation culture, continuous presence of natural resources officers, legal support for Nature Helpers, coordination of relevant institutions, mutual benefit of Nature Helpers project
آموزش و فرهنگ‌سازی Education and cultural promotion	آگاهی‌بخشی به مردم، تنوع رسانه‌ها، فرهنگ‌سازی مشارکت Informing people, diversity of media, Cultivation of participation
ویژگی‌های منطقه Regional characteristics	استفاده اقتصادی خانوارهای روستایی، وجود نیروهای داوطلب حفاظت، وجود بزرگان محلی، تنوع اقشار منطقه، جمعیت جوان The economic use of rural households, the presence of volunteer protection forces, the presence of local elders, the diversity of the region's strata, the young population
منافع منطقه‌ای Regional interests	نیاز به طبیعت سالم، اهمیت آب‌خیزداری، لزوم حفظ مراتع، نقش منابع طبیعی در اقتصاد بومیان The need for healthy nature, the importance of watershed management, the need to preserve pastures, the role of natural resources in the economy of natives
عامل‌های محیطی Environmental factors	گسترده‌گی عرصه‌های منابع طبیعی، تخریب و تصرف اراضی ملی، پراکنش غیریکنواخت روستاها، گسترش اراضی شهری، وجود بیکاری و تهیه زغال از درختان The expansion of natural resources fields, the destruction and occupation of national lands, the uneven distribution of villages, the expansion of urban lands, the existence of unemployment and the preparation of charcoal from trees
سازوکارهای دولتی Government mechanisms	رسالت سازمان جنگل‌ها، کمبود نیروهای حفاظتی، ساماندهی تشکلهای خصوصی، عدم مسئولیت‌پذیری مدیران، ضعف عملکرد و ساختار دستگاه‌های اجرایی، ارتقای پوشش حفاظتی The mission of the Forestry Organization, the lack of protection forces, the organization of private organizations, the lack of responsibility of managers, the weak performance and structure of executive bodies, the improvement of protection coverage
مشارکت مردمی People's participation	حفاظت مشارکتی، نفوذ کلام بزرگان، همراهی مردم و منابع طبیعی، ایجاد حساسیت در مردم، ساماندهی تشکلهای مردمی، بسترسازی برای مشارکت علاقه‌مندان Participatory protection, the influence of elders' words, accompanying people and natural resources, creating sensitivity in people, organizing popular organizations, Platform for the participation of interested parties
دانش‌افزایی و آگاهی‌بخشی Enhancing knowledge and awareness	لزوم استفاده از دانش بومیان، ارتقای دانش همیاران طبیعت، ضعف رسانه ملی در اطلاع‌رسانی، افزایش آگاهی مردم، آموزش و ترویج حفاظت از محیط‌زیست The necessity of using the knowledge of the natives, improving the knowledge of nature's helpers, the weakness of the national media in informing, increasing people's awareness, educating and promoting environmental protection.

کدگذاری محوری

«الگوی کدگذاری» نامیده می‌شود. در این الگو ۶ جعبه (مقوله)

- از اطلاعات به شرح زیر وجود دارد:
- شرایط علی: مقوله‌هایی مربوط به شرایطی که بر مقوله محوری تأثیر می‌گذارند.
 - زمینه: شرایط خاصی که بر راهبردها اثر می‌گذارند.
 - پدیده مقوله محوری: یک صورت ذهنی از پدیده‌ای که اساس فرآیند است.
- در کدگذاری محوری، پژوهشگر یک مقوله از مرحله کدگذاری باز را انتخاب کرده و آن را در مرکز فرآیندی که در حال بررسی آن است، قرار داد (به‌عنوان پدیده مرکزی یا محوری) و سپس دیگر مقوله‌ها را به آن ربط داد. این مقوله‌های دیگر عبارت‌اند از: شرایط علی، راهبردها، شرایط زمینه‌ای، مداخله‌گر و پیامدها. این مرحله از فرایند پژوهش، شامل ترسیم یک نمودار است که

کند نیاز به یک سری شرایط علی است؛ شرایطی که نقش ایجاد در طرح همیاران داشته‌اند. از مهم‌ترین شرایط ایجاد طرح همیاران می‌توان به منافع منطقه‌ای اشاره نمود؛ حفظ طبیعت سالم و اهمیت آبخیزداری از یک‌طرف و نقش منابع طبیعی در اقتصاد بومیان منطقه از طرفی دیگر می‌تواند شرایط علی برای طرح توسعه همیاران باشد؛ اما برای توسعه هر چه بیشتر و بهتر طرح همیاران نیاز به عامل‌های دیگری از جمله عامل‌های زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر نیز است.

عامل‌های زمینه‌ای در حقیقت زمینه‌های لازم برای توسعه این طرح را مشخص می‌نمایند. یکی از زمینه‌های مؤثر در این امر، پشتیبانی‌های دولت، کمک به همیاران، ارائه تجهیزات لازم و حمایت‌های مادی و معنوی از آنان است. از دیگر زمینه‌های لازم می‌توان به آموزش و فرهنگ‌سازی اشاره نمود. آموزش برای روستاییان و بومیان منطقه، آموزش برای همیاران، آموزش برای مردم و گردشگران، آموزش برای بخش‌های دولتی، دستگاه‌های ذی‌ربط و نهادهای نظامی و انتظامی و قضایی و فرهنگ‌سازی در آن‌ها اشاره نمود. در کنار عامل‌های زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر نیز در توسعه طرح همیاران مؤثر است.

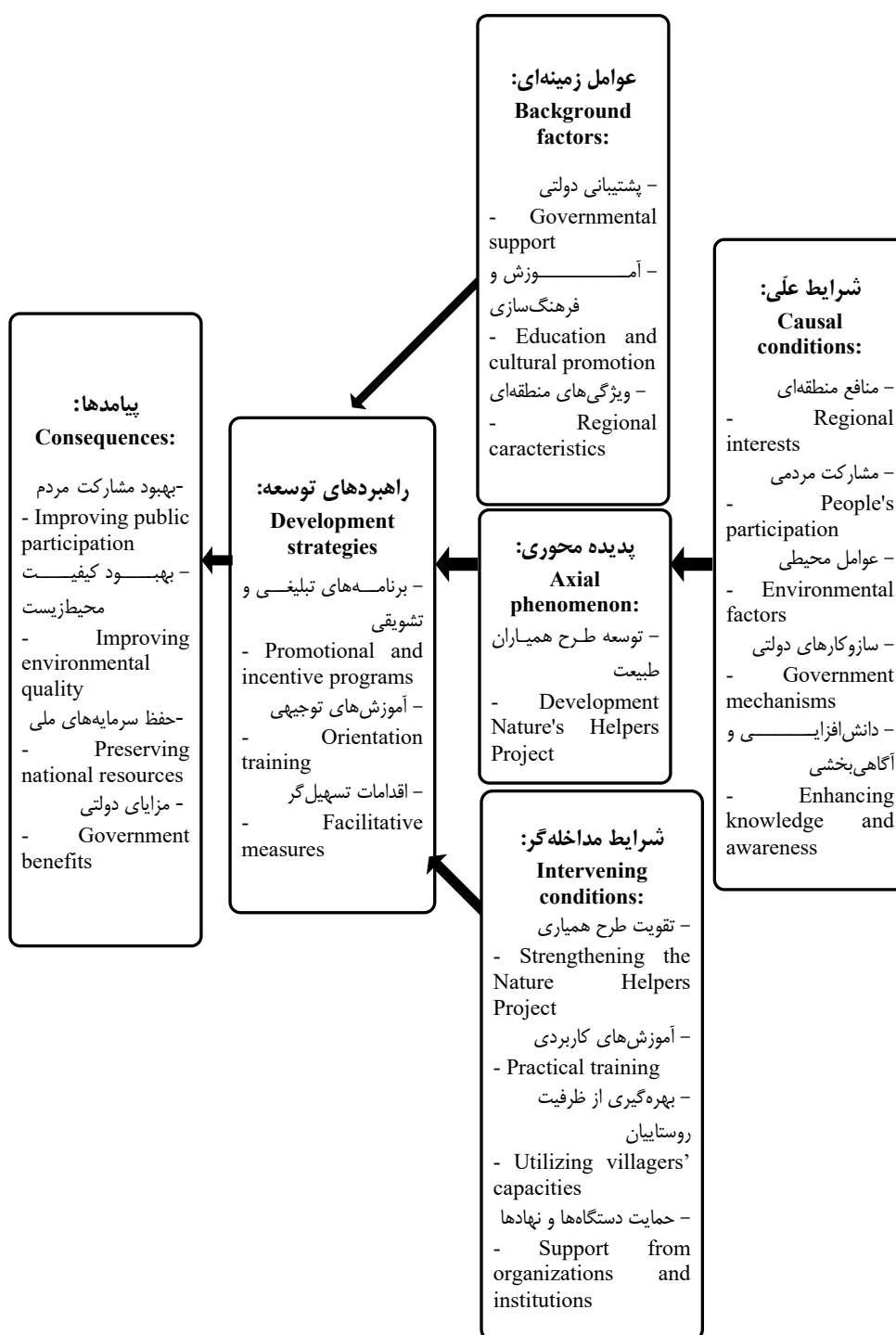
از جمله مهم‌ترین این شرایط می‌توان به تقویت طرح همیاری، آموزش‌های کاربردی و بهره‌گیری از ظرفیت روستاییان اشاره نمود. بر کسی پوشیده نیست که توسعه هر طرحی، نیاز به راهبردهای توسعه دارد. راهبردهایی که نقشه راه حرکت از وضع موجود به وضع مطلوب است. این راهبردها می‌تواند شامل برنامه‌های تبلیغی و ترویجی با استفاده از رسانه‌های جمعی باشد.

تبلیغات تلویزیونی و اعلام مسئولین از یک‌سو و انجام برنامه‌های تشویقی برای مردم و همیاران طبیعت از سوی دیگر می‌تواند در کنار دیگر اقدامات تسهیل‌گر مانند همکاری و هماهنگی دستگاه‌های اجرایی، ارائه تسهیلات و تجهیزات و غیره موجب توسعه طرح همیاران گردد و در نهایت همه این عامل‌ها و راهبردها به یک‌سری نتایج منجر خواهد شد. بهبود مشارکت مردم، بهبود کیفیت محیط‌زیست، حفظ سرمایه‌های ملی و مزایای دولتی از جمله مهم‌ترین پیامدها و نتایج این طرح خواهد بود. بر اساس الگوی کدگذاری و نتایج کیفی پژوهش، الگوی نهایی پژوهش به صورت شکل (۱) است.

- شرایط مداخله‌گر: شرایط زمینه‌ای عمومی که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند.
- راهبردها: کنش‌ها یا برهم‌کنش‌های خاصی که از پدیده محوری منتج می‌شود.
- پیامدها: خروجی‌های حاصل از استخدام راهبردها.
- در این پژوهش مقوله‌ها (اطلاعات) مربوط به هر کدام از بخش‌های الگو به صورت زیر است:
- شرایط علی: مقوله‌های منافع منطقه‌ای، مشارکت مردمی، عوامل محیطی، سازوکارهای دولتی، دانش‌افزایی و آگاهی‌بخشی.
- زمینه یا بستر: مقوله‌های پشتیبانی دولتی، آموزش و فرهنگ‌سازی، ویژگی‌های منطقه‌ای.
- شرایط مداخله‌گر: مقوله‌های تقویت طرح همیاری، آموزش‌های کاربردی، بهره‌گیری از ظرفیت روستاییان، حمایت دستگاه‌ها و نهادهای.
- راهبردهای توسعه: مقوله‌های برنامه‌های تبلیغی و تشویقی، آموزش‌های توجیهی، اقدامات تسهیل‌گر.
- پیامدها: مقوله‌های بهبود مشارکت مردم، بهبود کیفیت محیط‌زیست، حفظ سرمایه‌های ملی، مزایای دولتی.

کدگذاری انتخابی

در کدگذاری انتخابی بر اساس الگوی کدگذاری، گزاره‌ها یا توضیحاتی ارائه می‌شود که طبقات الگو را به یکدیگر مرتبط ساخته یا داستانی را شکل دهد و طبقات الگو را به یکدیگر مرتبط سازد. کدگذاری انتخابی، فرآیند یکپارچه‌سازی و بهبود مقوله‌هاست. در این مرحله از کدگذاری، نظریه‌پرداز داده‌بنیاد، یک نظریه از روابط فی‌مابین مقوله‌های موجود را در الگو کدگذاری محوری به نگارش درمی‌آورد. در یک سطح اصلی، این نظریه شرحی انتزاعی برای فرایندی که در پژوهش مطالعه می‌شود، ارائه می‌دهد. فرایند یکپارچه‌سازی و بهبودبخشی نظریه در کدگذاری انتخابی، از راه فنونی نظیر نگارش خط داستان است که مقوله‌ها را به هم متصل می‌کند. در یک خط داستان، پژوهشگر بررسی می‌کند که چگونه عامل‌های مخصوصی بر پدیده اثر می‌گذارند و به استفاده از راهبردهایی خاص با خروجی‌های ویژه منجر می‌شوند. با توجه به این‌که وجود همیاران طبیعت یکی از راهکارهای کلیدی در حفظ منابع طبیعی است، از این رو پدیده محوری این پژوهش، توسعه طرح همیاران طبیعت است. برای این‌که طرح همیاران توسعه پیدا

شکل ۱. الگوی نهایی پژوهش توسعه طرح همیاران طبیعت

Figure 1. The Final Research Model for the Development of the Nature Helpers Project

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش تلاش شد با استفاده از روش نظریه داده‌بنیاد الگوی توسعه طرح همیاران طبیعت طراحی و تدوین شود؛ و با استفاده از روش مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد به بررسی داده‌های

به‌دست‌آمده از مصاحبه با خبرگان پرداخته شد و با استفاده از نرم‌افزار (MAXQDA10) اطلاعات در قالب کدگذاری اولیه، ثانویه و مقوله‌بندی مشخص گردید و کلیدواژه‌های استخراج‌شده در نظریه داده‌بنیاد قرار داده شد. آنچه از مصاحبه‌های تحقیق استخراج گردیده نشان‌دهنده مقوله‌های

مؤثر بر طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه است. با بررسی اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان، اطلاعات این افراد در قالب مؤلفه‌های جنسیت، سن، پست سازمانی، مدرک تحصیلی و سابقه کاری گزارش شد. خبرگان از بین کسانی انتخاب گردیدند که سابقه کار و تخصص در حوزه همیاری داشته و اغلب مدرک تحصیلی و تجربه کافی در این حوزه را نیز دارا بوده‌اند. در این پژوهش در قالب بحث و نتیجه‌گیری به هر کدام از سؤالات پژوهش پاسخ داده شد:

سؤال اول: شرایط علی توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه کدامند؟

یافته‌های پژوهش نشان داد عوامل شرایط علی طرح توسعه همیاران طبیعت شامل منافع منطقه‌ای، مشارکت مردمی، عوامل محیطی، سازوکارهای دولتی، دانش‌افزایی و آگاهی‌بخشی هستند؛ که با تحقیقات عسگری و پور علی مردان (۲۰۲۴)، رابط و همکاران (۲۰۲۴)، آبکار و سعیدیان (۲۰۲۴)، نصرآبادی و همکاران (۲۰۲۳) همسو است. مشارکت مردمی نقش حیاتی در حفظ و نگهداری طبیعت دارد. ارتقای دانش همیاران طبیعت و آگاهی‌بخشی و استفاده از دانش بومی و اجرای آموزش‌های ترویجی به‌وسیله رسانه‌ها می‌تواند اثرگذار باشد. منافع منطقه‌ای سبب رغبت مردم به توسعه و تقویت طرح همیاران طبیعت می‌شود. سازوکارهای دولتی؛ ضعف عملکرد دستگاه‌های مسئول در حفظ منابع طبیعی و نیاز به توسعه طرح همیاران طبیعت را آشکار ساخته است. از شرایط علی دیگر عامل‌های محیطی است؛ گستردگی عرصه‌های منابع طبیعی و تخریب و تصرف اراضی ملی موجب شکل‌گیری و توسعه طرح همیاران طبیعت را می‌شود.

سؤال دوم: عوامل زمینه‌ساز توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه کدامند؟

پژوهش نشان داد عامل‌های بسیاری به‌عنوان زمینه‌ساز توسعه طرح همیاران طبیعت مطرح هستند. ازجمله پشتیبانی دولتی، آموزش و فرهنگ‌سازی و ویژگی‌های منطقه‌ای، این مقوله‌ها مطابق با نتایج تحقیقات صفری الموتی و دهکردی (۲۰۲۲) و نیز نصرآبادی و همکاران (۲۰۲۳) است. پشتیبانی دولتی در بیشتر طرح‌های اجرایی موفق، زمینه‌ساز اصلی است. آموزش و فرهنگ‌سازی زمینه اساسی توسعه طرح می‌باشد. فرهنگ‌سازی در زمینه مشارکت توسط رسانه‌های جمعی متنوع کمک شایانی به آگاهی‌بخشی و تغییر نگرش مردم و در نتیجه اجرای صحیح طرح خواهد نمود. ویژگی‌های منطقه‌ای نیز زمینه‌ساز توسعه طرح خواهد بود؛ وجود جمعیت جوان به‌عنوان

نیروی داوطلب در حفاظت منطقه زمینه خوبی برای ارتقای طرح همیاران طبیعت خواهد بود.

سؤال سوم: عامل‌های مداخله‌گر توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه کدامند؟

از عوامل مداخله‌گر در توسعه طرح همیاران طبیعت می‌توان به تقویت طرح همیاری، آموزش‌های کاربردی، بهره‌گیری از ظرفیت روستاییان و حمایت دستگاه‌ها و نهادها اشاره کرد. پژوهش‌های عسگری و پور علی مردان (۲۰۲۴) و نیز رابط و همکاران (۲۰۲۴) این موارد را تأیید می‌کنند. استفاده از ظرفیت روستاییان و حمایت‌های دولت و مراجع قضایی و نیروی انتظامی می‌تواند تأثیرگذار باشد. آموزش‌های کاربردی نیز یک عامل مداخله‌گر است که به بهبود طرح کمک می‌کند. تولید فیلم‌های آموزشی و برنامه‌های آگاهی‌بخش به‌عنوان عامل‌های آموزش و فرهنگ‌سازی یک مقوله مداخله‌گر در توسعه طرح همیاران کمک خواهند نمود. عامل مهم دیگر به‌عنوان یک مداخله‌گر اساسی در طرح همیاران، استفاده از ظرفیت روستاییان است. چنانچه اقشار مختلف روستایی و معتمدین مردم در انجام طرح کمک و مشارکت نمایند، جوانان و سایر بخش‌های مردمی نیز در حفاظت مشارکتی حضور پیدا می‌کنند.

سؤال چهارم: عوامل مرتبط با پدیده محوری در توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه کدامند؟

پژوهش نشان داد عوامل متعددی به‌عنوان مقوله‌های پدیده محوری در توسعه طرح همیاران شناخته شدند. ازجمله حمایت از همیاران، اقدامات اجرایی دولت، ظرفیت نهادهای غیردولتی، اقدامات تقنینی و قضایی اشاره نمود. این موارد با پژوهش‌های آبکار و سعیدیان (۲۰۲۴)، نصرآبادی و همکاران (۲۰۲۳) و نیز صفری الموتی و کرمی دهکردی (۲۰۲۲) مطابقت دارد. گاهی حمایت از همیاران به‌صورت مادی و فیزیکی است نقش اساسی در توسعه طرح همیاران دارد. عامل دیگر اقدامات اجرایی دولت نیز نقشی تعیین‌کننده دارد؛ دولت می‌تواند با اختصاص بودجه مناسب و با برگزاری برنامه‌ها و همایش‌های مردمی، طرح همیاری را به‌درستی ترویج نماید. همچنین بایستی از ظرفیت نهادهای غیردولتی نیز استفاده گردد. حمایت‌های انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد، استفاده از ظرفیت تعاونی‌ها، تشکیل کانون همیاران طبیعت، تبادل اطلاعات بومیان منطقه و مأمورین و همیاران و تعامل هرچه بیشتر بین کنشگران، به توسعه بهتر طرح کمک خواهد نمود. درنهایت اقدامات قضایی و قانونی نیز بر توسعه طرح مؤثر

خواهد بود.

سؤال پنجم: راهبردهای توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه کدامند؟

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد راهبردهای توسعه طرح همیاران طبیعت شامل برنامه‌های تبلیغی و تشویقی، آموزش‌های توجیهی و اقدامات تسهیل‌گرانه اشاره نمود که با پژوهش‌های آبکار و سعیدیان (۲۰۲۴) و نیز رابط و همکاران (۲۰۲۴) در برخی موارد همخوانی دارد. تخصیص منابع مالی مناسب و همچنین ایجاد سامانه همیاری از اقدامات تسهیل‌گرانه مؤثر است. موفقیت طرح همیاران طبیعت نیازمند بازتاب تلاش‌های همیاران در برنامه‌های تبلیغی و ترویجی و رسانه‌های محلی و کشوری است.

سؤال ششم: پیامدهای توسعه طرح همیاران طبیعت در استان کرمانشاه کدامند؟

بر اساس یافته‌های پژوهش پیامدهای توسعه طرح همیاران شامل بهبود مشارکت مردم، بهبود کیفیت محیط‌زیست، حفظ سرمایه‌های ملی و ایجاد مزایای دولتی است. این مقوله‌ها با پژوهش‌های نصرآبادی و همکاران (۲۰۲۳)، رابط و همکاران (۲۰۲۴) همسویی دارد. ازجمله پیامدهای مهم این طرح، حفظ سرمایه‌های ملی و کاهش تخلفات در عرصه‌های منابع طبیعی است. پیامد دیگر این طرح، بهبود کیفیت محیط‌زیست است که شامل پاک‌سازی محیط‌زیست، حفظ پوشش گیاهی، کنترل سیلاب‌ها، توقف جنگل‌زدایی، جلوگیری از حریق، افزایش کیفیت آبخیزداری و کاهش آلودگی هوا می‌شود. از دیگر پیامد مهم دیگر توسعه این طرح، بهبود حضور و مشارکت مردمی است که رابطه دولت و مردم محلی بهبود پیدا کرده و علاوه بر همراهی و همکاری مردم در طرح‌ها، فرهنگ حفاظت مشارکتی ارتقاء یافته و از ظرفیت همیاران به‌طور کامل بهره‌گیری می‌شود. درنهایت، پیامد دیگر توسعه طرح، ایجاد مزایای دولتی است؛ که در زمینه‌هایی مانند کاهش هزینه‌های دولت در مراقبت و نگهداری اراضی ملی، هموار شدن اجرای دیگر پروژه‌ها در مناطق روستایی، توسعه بهره‌برداری اصولی با آگاهی بیشتر بهره‌برداران و توسعه گردشگری روستایی در فضایی سالم با هدف درآمدزایی و حفظ منابع طبیعی، برای دولت مزیت ایجاد کند.

بر اساس نظریه شکل‌گرفته شده، گزاره‌های پژوهش که هر یک به‌عنوان یک فرضیه مجزا مطرح هستند، عنوان می‌شود. گزاره‌ها و پیشنهادهای اجرایی در این پژوهش در کنار پیشنهادهای پژوهشی بر اساس مقولات مختلف استخراج‌شده

از الگو پژوهش، به تفکیک ارائه شده است.

مقوله سازوکارهای دولتی: پیشنهاد می‌گردد دولت سازوکارهای مناسب برای همکاری و هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط در راستای حمایت از همیاران طبیعت را به‌صورت لایحه به مجلس شورای اسلامی برده و جایگاهی قانونی برای همیاران تعیین نماید.

مقوله مشارکت مردمی: پیشنهاد می‌شود دولت با در نظر گرفتن مشوق‌هایی نسبت به حمایت و ساماندهی تشکلهای مردمی در حفظ منابع طبیعی و در نتیجه کمک به همیاران اقدام نماید.

مقوله تقویت طرح همیاری: پیشنهاد می‌گردد دولت یک بانک اطلاعاتی از همیاران در طبیعت کل کشور تهیه نموده و با تدارک یک سامانه مجازی امکان ارتباط، تعامل و انتقال تجربیات همیاران را فراهم نماید.

مقوله حمایت دستگاه‌ها و نهادها: پیشنهاد می‌گردد قوه قضاییه و مجموعه دادگستری استان کرمانشاه، جهت اولویت قرار گرفتن رسیدگی به پرونده‌های گزارش‌شده از همیاران طبیعت، یک شعبه رسیدگی مجزا با حضور قاضی تخصصی تدارک ببیند.

مقوله استفاده از ظرفیت روستاییان: پیشنهاد می‌گردد اداره کل منابع طبیعی استان کرمانشاه با دعوت از روستاییان و به‌ویژه معتمدان و بزرگان منطقه، ضمن گفتگو با آنان زمینه جلب همکاری هرچه بیشتر آنان در ارتباط با طرح همیاران را فراهم نماید.

آموزش و فرهنگ‌سازی: پیشنهاد می‌گردد رسانه ملی با تولید محتوای مناسب در قالب فیلم، سریال، مستند و برنامه‌های اجتماعی نسبت به آگاه‌سازی مردم از طرح همیاران و اهمیت حفاظت مشارکتی اقدام نماید.

ویژگی‌های منطقه: پیشنهاد می‌گردد دولت با استفاده از راهکارهای قانونی با کمک سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سایر دستگاه‌های مسئول، زمینه را برای استفاده اقتصادی خانوارهای روستایی ازجمله گردشگری روستایی فراهم نماید تا مردم منطقه حمایت از طرح همیاران طبیعت را با منافع اقتصادی خود، هم‌راستا بدانند.

مقوله آموزش‌های توجیهی: پیشنهاد می‌گردد اداره کل منابع طبیعی استان کرمانشاه نسبت به برگزاری دوره‌های آموزشی و توجیهی به‌صورت حضوری و مجازی برای همیاران، روستاییان و مأموران خود اقدام نماید.

مقوله اقدامات تسهیل‌گرانه: پیشنهاد می‌گردد دولت منابع

دستگاه‌های ذی‌ربط ضمن برگزاری همایش‌های سالانه در رابطه با ترویج طرح همیاران طبیعت، همیاران برگزیده را تشویق نموده و علاوه بر حمایت‌های مالی، زمینه حمایت‌های معنوی از آنان را نیز فراهم آورند.

مالی کافی در راستای حمایت از همیاران در راستای تهیه تجهیزات مانند تجهیزات اطلاع‌رسانی، مراقبتی و کوه‌نوردی تخصیص دهد.
مقوله برنامه‌های تبلیغی و تشویقی: پیشنهاد می‌گردد

References

- Abkar, A., & Saeedian, H. (2024). "Evaluation of the status of non-governmental organizations before and after the implementation of new natural resource plans (case study: Yazdan Abad watershed, Kerman province)". *Watershed engineering and management*. 16(2), 244-261. [In Persian] <https://doi.org/10.22092/ijwmse.2023.363047.2030>.
- Asgari, H., & PouraliMardan, M. (2024). "The role of flippers in natural resource conservation: a behavioral economics approach". *Economics and agricultural development*, 38(1), 53-84. [In Persian] <https://doi.org/10.22067/jead.2024.83838.1213>.
- Besada, H. G. (2021). "Governance, conflict, and natural resources in Africa: Understanding the role of foreign investment actors". Montreal, Quebec: McGill-Queen's University Press, pp: 20-45. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1m0khjj>
- Danaiee Fard, H., & Mozafari, Z. (2008). Validity and Reliability Promotion in Qualitative Researches: A View on the Research auditory Strategies, *Management Researches*, 1(1), 131-162. [In Persian] <https://www.magiran.com/p709412>.
- Danaeifard, H., & Emami, S. M. (2007). Strategies of Qualitative Research: A Reflection on Grounded Theory. *Strategic Management Thought*, 1(2), 69-97. [In Persian] <https://doi.org/10.30497/smt.2007.104>
- Gholamhosein ghoochani, S., Hatami Yazd, A., & Kolahi, M. (2023). "Protection of wetlands through the SIPA program, a case study of Heshilan wetland in Kermanshah". *Scientific journal of environmental education and sustainable development*, 11(3), 159-174. [In Persian] <https://doi.org/10.30473/ee.2023.63115.2485>.
- Gudarzi, F. (2018). "The role and position of nature's helpers in the management of natural resources", *Organization of Forests, Pastures and Watershed of the Country*. Tehran: Asre Novin Publications. [In Persian]
- It's subpoena time. (2025, March 1). "General Directorate of Natural Resources and Watershed Management of Kermanshah Province". <https://kermanshah.frw.ir/index.jsp?fkeyid=&siteid=63&pageid=1779>
- Karami, P., Bandak, I., Karaji, M. G., & Dragovich, D. (2021). "Effects of seasonal grazing and annual mowing on floristic composition and plant diversity in the Saral rangeland, Kurdistan, Iran". *Global Ecology and Conservation*, 27: e01515. <https://doi.org/10.1016/j.gecco.2021.e01515>
- Kim, H., Peterson, G. D., Cheung, W. W. L., Ferrier, S., Alkemade, R., Arneth, A., Kuiper, J. J., Okayasu, S., Pereira, L., Acosta, L. A., Chaplin-Kramer, R., Belder, E. D., Eddy, T. D., Johnson, J. A., Karlsson-Vinkhuyzen, S., Kok, M. T.J., Leadley, P., Lecl`ere, D., Lundquist, C. J., Rondinini, C., Scholesj, R. J., Schoolenberg, M. A., Shin, Y., Stehfest, E., Stephenson, F., Visconti, P., Vuuren, D. V., Wabnitz, C. C.C., Alava, J. J., Cuadros-Casanova, I., Davies, K. K., Gasalla, M. A., Halouani, G., Harfoot, M., Hashimoto, S., Hickler, T., Hirsch, T., Kolomytsev, G., Miller, B. W., Ohashi, H., Palomo, M. G., Popp, A., Remme, R. P., Saito, O., Sumalia, U. R., Willcock, S., & Pereira, H. M. (2023). "Towards a better future for biodiversity and people: Modelling Nature Futures". *Global Environmental Change* 82 (2023) 102681. Journal homepage: www.elsevier.com/locate/gloenvcha. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2023.102681>

- Kollmuss, A., & Agyeman, J. (2022). "Mind the gap: why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior?" *Environmental Education Research*, 8 (3), 239-260.
<https://doi.org/10.1080/13504620220145401>
- Kovács, E., Mile, O., Fabók, V., Margóczy, K., Kalóczkai, Á., Kasza, V., & Mihók, B. (2021). "Fostering adaptive co-management with stakeholder participation in the surroundings of soda pans in Kiskunság, Hungary—An assessment". *Land Use Policy*, 100, 104894.
<https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104894>
- Nasr-Azadani, E., Wardrop, D., & Brooks, R. (2022). "Is the rapid development of visualization techniques enhancing the quality of public participation in natural resource policy and management? A systematic review". *Landscape and Urban Planning*. 228 (2022) 104586. Journal homepage:
www.elsevier.com/locate/landurbplan.
<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2022.104586>
- Ohta, R., Ryu, Y., & Otani, J. (2020). "Rural physicians' perceptions about the challenges of participating in interprofessional collaboration: insights from a focus group study". *Journal of Interprofessional Education & Practice*, 20, 100345.
<http://doi.org/10.1016/j.xjep.2020.100345>
- Rabet, A., Rostamizad, G., & Salehpour Jam, A. (2024). "Investigating the obstacles to the participation of local communities in the process of implementing watershed and natural resources projects, Arpachai Watershed, Zanzan Province". *Watershed Engineering and Management*, 15(4), 622-638. [In Persian]
<https://doi.org/10.22092/ijwmse.2022.359776.1988>
- Puhakka, R. (2021). "University students' participation in outdoor recreation and the perceived well-being effects of nature". *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 36, 100425.
<https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100425>
- Safari Almouti, P., & Karami Dehkordi, I. (2022). "Specialists' views on local communities' participation in the biodiversity conservation interventions of the Sorkhabad Protected Area in the Zanzan Province". *Research on support and protection of forests and pastures of Iran*, 20(2), 362-378. [In Persian]
<https://doi.org/10.22092/ijfrpr.2023.360284.1556>
- Sattayapanich, T., Janmaimool, P., & Chontanawat, J. (2022). "Factors affecting community participation in environmental corporate social responsibility projects: Evidence from mangrove forest management project". *J. Open Innov. Technol. Mark. Complex*, 8(4), 209.
<https://doi.org/10.3390/joitmc8040209>
- Savari, M., Damaneh, H. E., & Damaneh, H. E. (2022). "Factors involved in the degradation of mangrove forests in Iran: A mixed study for the management of this ecosystem". *Journal for Nature Conservation*, 66, 126153.
<https://doi.org/10.1016/j.jnc.2022.126153>
- Savari, M., & Khaleghi, B. (2023). "Application of the extended theory of planned behavior in predicting the behavioral intentions of Iranian local communities toward forest conservation". *Frontiers in Psychology*, 14, 1121396.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1121396>
- Savari, M. (2023). "Explaining the ranchers' behavior of rangeland conservation in western Iran". *Frontiers in Psychology*, 13, 1090723.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1090723>
- Seyyed Javadin, S., Safari, M., Rai, R., & Irvani, M. (2017). "Presenting a conceptual model to explain the readiness of commercial banks in Iran for the implementation of Islamic banking: using the foundation data strategy". *Business Management Quarterly*, 9(1), 154-129. [In Persian]
<https://doi.org/10.22059/jibm.2017.51877>
- Strauss, A., & Corbin, J. M. (1997). "Grounded theory in practice". Sage publications. International Educational and Professional Publisher. Thousand Oaks London New Dehli. Published: March 11, 1997.

https://www.google.com/books/edition/Gr_ounded_Theory_in_Practice/TtRMolAapBYC?hl=en&gbpv=0

Tahraei Nasrabadi, Z., Motahari, S., Farahani, M., & Azadbakht, B. (2023). "Designing a participation model based on its effective and influential components in the field of environment". *Journal of Sustainability, Development and Environment*, 4(2), 83-107. [In Persian]

<https://civilica.com/doc/1784449>.

Walle, Y., & Nayak, D. (2022). "Factors

determining the participation of natural resource cooperative members in forest management: A study of dry forest area in Ethiopia". *Trees, Forests and People*, 8, 100241.

<https://doi.org/10.1016/j.tfp.2022.100241>

Wassie, S. B. (2020). "Natural resource degradation tendencies in Ethiopia: A review". *Environed System Rescues*, 9, 1-29. <https://doi.org/10.1186/s40068-020-00194-1>